

COMMISSIE VAN DE EUROPESE GEMEENSCHAPPEN

Brussel, 07.11.2002
COM(2002) 610 definitief

**MEDEDELING VAN DE COMMISSIE
AAN DE RAAD EN HET EUROPEES PARLEMENT**

Beter ondernemingsklimaat

{SEC(2002) 1212}

{SEC(2002) 1213}

{SEC(2002) 1214}

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	3
2.	Vooruitgang op het gebied van het ondernemingenbeleid.....	4
2.1.	Ondernemerschap.....	4
2.2.	Administratief en regelgevend kader	5
2.3.	Financiële middelen	7
2.4.	Menselijk kapitaal	9
2.5.	Verspreiding van innovatie, kennis en ICT.....	10
2.6.	Duurzame ontwikkeling.....	12
3.	Kwantitatieve doelstellingen in het ondernemingenbeleid	13
3.1.	Motivatie	13
3.2.	De doelstellingen van de lidstaten in het ondernemingenbeleid.....	14
4.	Conclusies	15
Bijlage I:		
Door de lidstaten in de Contactgroep bekendgemaakte kwantitatieve doelstellingen		17
Bijlage II:		
Lijst van indicatoren.....		21

1. INLEIDING

In deze mededeling wordt nagegaan hoeveel vooruitgang de lidstaten hebben geboekt bij de verbetering van het klimaat voor de oprichting en groei van ondernemingen. Dit belangrijke aspect van het ondernemingenbeleid, dat de afgelopen jaren herhaaldelijk door de Commissie ter sprake is gebracht¹, is rechtstreeks van invloed op Europa's vermogen om de ambitieuze strategie van de Europese Raad van Lissabon (maart 2000) te verwezenlijken. Ook de lidstaten hebben te kennen gegeven zich zorgen te maken over de bijdrage van hun beleid aan de ondernemingsdynamiek.

Een ondernemingsklimaat dat ertoe aanzet te produceren, ondernemingen op te richten, te innoveren en risico's te nemen, draagt bij tot de inkomensgroei en schept werkgelegenheid. Hinderlijke regelgeving, inefficiënte markten, administratieve obstakels en een negatieve houding tegenover ondernemerschap en het nemen van risico's belemmeren daarentegen de ondernemersdynamiek en ondermijnen de verwezenlijking van Europa's ambities.

De Commissie en de lidstaten hebben de open coördinatiemethode gebruikt voor benchmarking en bewaking van het beleid en hebben op die manier lessen uit de ervaringen van de lidstaten getrokken. Ze hebben succesvolle praktijken geïdentificeerd en verspreid, met name om de doeltreffendheid van de institutionele structuren waarop de werking van de markten is gebaseerd, te bevorderen.

In het *Scorebord ondernemingenbeleid* en het *Scorebord innovatie* van de Commissie wordt een overzicht gegeven van de verschillende prestaties van de EU-lidstaten, terwijl in de Best-projecten² beste praktijken worden geïdentificeerd en toezicht wordt gehouden op de vooruitgang op gebieden die van belang zijn voor ondernemingen. Deze mededeling is gebaseerd op materiaal uit deze bronnen.

De lidstaten en de Commissie hebben het *Scorebord ondernemingenbeleid* als uitgangspunt gebruikt om samen kwantitatieve doelstellingen ter verbetering van de prestaties van hun ondernemingenbeleid op te stellen. Deze doelstellingen helpen de lidstaten om hun beleid toe te spitsen op meetbare vooruitgang in specifieke gebieden die van belang zijn voor het ondernemingsklimaat.

Het ondernemingsklimaat is sinds de Europese Raad van Lissabon verslechterd en de vooruitzichten voor snelle, sterke economische groei, waarop de strategie van Lissabon is gebaseerd, zijn bijgesteld³. De verbetering van het ondernemingsklimaat

¹ Zie bijvoorbeeld *De strategie van Lissabon - de veranderingen verwerkelijken*, mededeling van de Commissie aan de voorjaarsbijeenkomst van de Europese Raad in Barcelona, COM(2002) 14 def. van 15.1.2002. In de Globale richtsnoeren 2002 voor het economisch beleid is eveneens benadrukt dat het ondernemerschap moet worden aangemoedigd; zie "Aanbeveling van de Raad van 21 juni 2002 betreffende de globale richtsnoeren voor het economisch beleid van de lidstaten en de Gemeenschap", Raad van de Europese Unie, 10093/02, Sevilla, 21 juni 2002.

² De Best-projecten worden gefinancierd uit het *Meerjarenprogramma voor ondernemingen en ondernemerschap, met name voor het midden- en kleinbedrijf (2001-2005)*, Beschikking 2000/819/EG van de Raad van 20 december 2000. De Best-procedure is in december 2000 door de Commissie opgestart in het kader van de open coördinatiemethode van de Europese Raad van Lissabon.

³ De strategie van Lissabon gaat uit van een gemiddelde economische groei van 3% voor de periode 2000-2010. In 2000 bedroeg de groei 3,3%, in 2001 nog 1,7% en volgens de prognoses van de

wint hierdoor nog aan belang. Als het economisch klimaat wordt gekenmerkt door een laag investeringsrendement, weinig stimulansen voor de oprichting van nieuwe ondernemingen en een groot faalrisico, kan de extra last van onevenwichtige regelgeving, slechte bedrijfsondersteunende diensten, gebrek aan goed opgeleide werknemers en dure financiering uiteindelijk een ontmoedigende invloed hebben op ondernemers en de oprichting van nieuwe bedrijven, waarop Europa's ambities gestoeld zijn, afremmen.

2. VOORUITGANG OP HET GEBIED VAN HET ONDERNEMINGENBELEID

Dit deel is hoofdzakelijk gebaseerd op gegevens van het *Scorebord ondernemingenbeleid 2002*⁴ en op een selectie van resultaten van voltooide of lopende Best-projecten⁵.

2.1. Ondernemerschap

Aangezien ondernemingsdynamiek aan de basis ligt van productiviteit, werkgelegenheid en economische groei, geven tekenen van zwakte op dit gebied aanleiding tot bezorgdheid⁶. De Europese houding ten opzichte van ondernemerschap wordt gekenmerkt door twee grote tendensen. Ten eerste geven Europeanen de voorkeur aan werk in loonverband en zijn ze minder dan Amerikanen geneigd zijn tot risico's van het ondernemerschap. Ten tweede lijken degenen die het risico toch nemen, minder begaan met de groei van hun onderneming dan Amerikaanse ondernemers.

Derhalve, hoewel het aantal nieuwe ondernemingen in de tweede helft van de jaren 90⁷ is toegenomen, waren er toch duidelijke tekortkomingen op het vlak van ondernemerschap. Deze terughoudendheid ten aanzien van het oprichten van een nieuw onderneming kan gedeeltelijk het gevolg zijn van de hoge toegangsbarrières en vrij strikte regelgeving die de Europese arbeids- en productenmarkt kenmerken.

Commissie (zie Economische prognoses voorjaar 2002, *European Economy* nr. 2/2002, Europese Commissie) zal het reëel BBP in 2002 met 1,5% toenemen en in 2003 met 2,9%; de afgelopen maanden zijn de vooruitzichten natuurlijk aanzienlijk verslechterd.

⁴ *Benchmarking van het ondernemingenbeleid: resultaten van het scorebord 2002*, werkdocument van de diensten van de Commissie, SEC(2002) 1213 van 07.11.2002.

⁵ De voltooide Best-projecten hebben betrekking op "Bedrijfsondersteunende diensten" (december 2001); "Benchmarks van het beheer van startende bedrijven" (januari 2002); "Benchmarks van het beheer van incubators" (januari 2002); "Effectbeoordeling" (februari 2002); "Benchmarks van nationale en regionale beleidsmaatregelen ter ondersteuning van e-business in het MKB" (juni 2002); "Overdracht van ondernemingen" (juli 2002); "Onderwijs en opleiding in ondernemerschap" (september 2002); "Business Angels" (september 2002) en "ICT-vaardigheden" (september 2002). Het project "Bevordering van het ondernemerschap bij vrouwen" loopt af in maart 2003. Het project "Beoordeling van het economische effect van de procedures voor beoordeling van de overeenstemming" wordt medio 2003 afgerond; werkdocument van de diensten van de Commissie "Highlights of the Results of the Best Procedure Projects 2001-2002" SEC(2002) 1212, 07.11.2002.

⁶ De Commissie bereidt een Groenboek over het ondernemerschap in Europa voor, dat deels een antwoord is op de vastgestelde zwakke positie van het ondernemerschap in Europa.

⁷ In alle lidstaten is de netto-groei qua aantal ondernemingen positief in de tweede helft van de jaren 90. De groei bedraagt tussen 0,2% (België) en 6% (Ierland). De nationale gegevens over toe- en afname van het aantal ondernemingen zijn echter nog niet geharmoniseerd en moeten omzichtig worden geïnterpreteerd. Zie voetnoot 4, *Benchmarking van het ondernemingenbeleid: resultaten van het scorebord 2002*, hoofdstuk IV.

Het weerspiegelt echter ook structurele problemen; zo stagneert het ondernemerschap bij vrouwen op een niveau dat veel lager ligt dan in de VS⁸.

Hoewel de lidstaten een aantal maatregelen hebben genomen om het ondernemerschap bij vrouwen aan te moedigen (steun voor startende ondernemingen, informatieverstrekking, financiering, advies/consultancy, opleiding en mentorschap), zijn er nog steeds succesvolle praktijken die zij kunnen toepassen om hun prestaties op dit gebied te verbeteren. Het ondernemerschap bij vrouwen is sinds 1995 op hetzelfde niveau gebleven.

De succesvolle overdracht van kleine en middelgrote ondernemingen op het ogenblik dat de bedrijfsleiders de pensioengerechtigde leeftijd hebben bereikt, is eveneens een belangrijke beleidskwestie geworden. Elk jaar veranderen ongeveer 600 000 KMO's van eigenaar, voornamelijk ten gevolge van de pensionering van de bedrijfsleider. Ongeveer 2,5 miljoen arbeidsplaatsen worden hierdoor getroffen. Er is vooruitgang geboekt bij de toepassing van de aanbevelingen⁹ die een vlotte overdracht moeten garanderen. De meeste lidstaten voeren nu een beleid inzake successie- en schenkingsrechten dat gericht is op de bescherming van het ondernemingskapitaal bij de overdracht¹⁰. Ook bij de overdracht van ondernemingen aan derden is in de meeste lidstaten vooruitgang geboekt¹¹. Minder ruim verspreid, maar wel waardevol, zijn de maatregelen om ondernemingen gemakkelijker over te dragen aan werknemers, om voordelen te bieden aan ondernemers die met vervroegd pensioen gaan en om belastingvoordelen te bieden aan ondernemers die een bedrijf verkopen om de opbrengst in een ander bedrijf te investeren.

2.2. Administratief en regelgevend kader

Alle lidstaten hebben de afgelopen jaren vooruitgang geboekt bij de vereenvoudiging van het administratieve en regelgevende kader, die het nemen van risico's en de ontwikkeling van ondernemingen moest bevorderen. Ten gevolge hiervan worden administratieve regels door betrekkelijk weinig kleine en middelgrote ondernemingen nog als een belangrijke hinderpaal¹² ervaren. In bedrijven waar dit wel het geval is, ligt de werkgelegenheidsgroei echter aanzienlijk lager. De inspanningen op dit gebied moeten dan ook worden volgehouden. De administratieve hinderpalen voor de werving van personeel verschillen aanzienlijk van de ene lidstaat tot de andere, waaruit blijkt dat er nog heel wat ruimte voor vooruitgang is¹³.

⁸ Het ondernemerschap bij vrouwen, m.a.w. het aantal vrouwen dat zelfstandig ondernemer wordt, ligt op ongeveer 28% in de EU, tegenover 35% in de VS. Dit percentage ligt hoger in de dienstensector in de EU (34%), maar aanzienlijk lager in de industrie (11%).

⁹ Zie specifiek de "Aanbeveling van de Commissie inzake de overdracht van kleine en middelgrote ondernemingen", PB L 385 van 31.12.1994, en de "Mededeling van de Commissie over de overdracht van kleine en middelgrote ondernemingen", PB C 93 van 28.3.1998.

¹⁰ Op dit gebied is in alle lidstaten vooruitgang geboekt, behalve in Luxemburg en Portugal.

¹¹ Op dit gebied is in alle lidstaten vooruitgang geboekt, behalve in Griekenland, Frankrijk, Italië, Portugal en Finland.

¹² Zie "Highlights from the 2001 survey", *Europese waarnemingspost voor het MKB*, 2002/1, Europese Commissie, waaruit blijkt dat slechts 10 tot 13% van alle bedrijven administratieve regels als een belangrijke hinderpaal beschouwen.

¹³ Zie het weldra te verschijnen "Recruitment of Employees: Administrative Burdens on SMEs in Europe", *Europese waarnemingspost voor het MKB*, Europese Commissie. Het gemiddelde aantal administratieve procedures bedraagt voor de eerste werknemer 3,3 en voor de volgende werknemer 2,1.

De registratie van bedrijven is recentelijk sterk vereenvoudigd. In de meeste lidstaten zijn nu aanzienlijk minder tijd en kosten nodig om een nieuwe onderneming op te zetten. Ondanks succesvolle benchmarkingacties¹⁴ liggen de prestaties nog steeds ver uiteen, wat er op wijst dat nog meer voordeel kan worden behaald door beste praktijken toe te passen.

De lidstaten hebben de afgelopen jaren steeds vaker effectbeoordeling toegepast om de kwaliteit van het regelgevende klimaat te garanderen. Dit instrument omvat raadplegingsprocedures die de beleidsmakers helpen om in een vroeg stadium de vermoedelijke gevolgen van wetgevingsvoorstellen te identificeren; dit betreft onder meer mogelijk buitensporige nalevingskosten voor ondernemingen of nieuwe en hinderlijke administratieve procedures¹⁵.

Ook op het gebied van de toegang van het midden- en kleinbedrijf tot de nieuwe economie heeft administratieve vereenvoudiging plaatsgevonden. Het Europese MKB blijkt nog niet op grote schaal gebruik maken van ICT en elektronisch zakendoen. Het gebruik ervan neemt echter toe dankzij initiatieven ter verbetering van het beleid voor e-business, ter vergroting van de bewustwording en ter bevordering van ICT-vaardigheden, MKB-ondersteunende netwerken en internetplatformen voor het MKB¹⁶.

De lidstaten hebben met succes meer dan twintig "Nieuwe Aanpak" richtlijnen met betrekking tot technische harmonisatie op een groot aantal gebieden geïmplementeerd. Op die manier hebben ze een transparant regelgevend kader voor ondernemingen opgesteld, dat de werking van de Europese interne markt garandeert¹⁷. Door in de toekomst wetgevingsinitiatieven op de beginselen van de *nieuwe aanpak* te baseren, kunnen deze voordelen tot een groter aantal ondernemingen worden uitgebreid. De lidstaten hebben ook, samen met de Commissie, bijgedragen tot de ontwikkeling van Europese normen, die de nationale normen moeten vervangen. De ondernemingen beschikken nu over een uitgebreid gamma aan Europese normen die hen helpen toegang tot de volledige Europese markt te krijgen, gemakkelijk te communiceren en hun producten compatibel te maken. Aangezien Europese normen bijdragen tot het concurrentievermogen van de ondernemingen, moeten de lidstaten hun nationale normalisatieinstellingen blijven aansporen om binnen het kader van de Europese normalisatie te werken.

Er is ook aanzienlijke vooruitgang geboekt op het vlak van de e-overheid. Dit heeft niet alleen lagere kosten voor interactie met de overheid tot gevolg, maar zet de

In Nederland, België, Frankrijk en Spanje is het aantal procedures het grootst, gevolgd door Griekenland, Ierland en Oostenrijk.

¹⁴ "Benchmarken van het beheer van startende bedrijven", Best-project, zie voetnoot 5. Het opzetten van een besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid kan meer dan 2 000 euro kosten in Oostenrijk, maar is bijna gratis in het Verenigd Koninkrijk. In Italië neemt dit 35 dagen in beslag, in het Verenigd Koninkrijk slechts zes. De tijd en de kosten die nodig zijn voor het opzetten van een nieuwe onderneming lopen weliswaar terug, maar de prestaties op dit gebied liggen nog steeds ver uiteen.

¹⁵ Zie voetnoot 5, "Effectbeoordeling in de lidstaten", Best-project, voor meer bijzonderheden hieromtrent.

¹⁶ Zie voetnoot 5: "Benchmarken van nationale en regionale beleidsmaatregelen ter ondersteuning van e-business in het MKB".

¹⁷ Het initiatief voor een *Nieuwe Aanpak* dateert uit 1985, zie "Resolutie van de Raad van 7 mei 1985 betreffende een nieuwe aanpak op het gebied van de technische harmonisatie en normalisatie", PB C 136 van 4 juni 1985, blz. 1.

lidstaten ook onder druk om eenvoudiger en gebruiksvriendelijker procedures in te voeren¹⁸. In de afgelopen maanden is de kwaliteit van openbare diensten voor ondernemingen in alle lidstaten verbeterd. Er valt echter nog veel werk te verrichten.

Uit gegevens over de marktprestaties en de openheid van de markten blijkt tenslotte dat er sterke handelsrelaties binnen de EU bestaan. Overheidssteun is een marktversturende factor, maar de meerderheid van de lidstaten heeft maatregelen genomen om de op de Europese Raad van Stockholm gedane belofte te verwezenlijken, om uiterlijk in 2003 een neerwaartse trend in overheidssteun ten opzichte van het BBP aan te tonen en de steun om te buigen naar horizontale doelstellingen¹⁹.

2.3. Financiële middelen

In het algemeen is de beschikbaarheid van financiering van cruciaal belang voor de oprichting en groei van ondernemingen. Dit brengt met name problemen met zich mee voor ondernemingen met potentieel voor innovatie maar zonder zakelijk onderpand. Dit is de derde van de belangrijke hinderpalen voor bedrijfssucces in de EU, met name voor kleine ondernemingen, maar ook middelgrote ondernemingen ervaren dit als een probleem²⁰.

De beschikbaarheid van durfkapitaal wordt vaak aangeduid als een belangrijke factor in de opleving van de nieuwe economie tijdens de jaren negentig in de VS. De zwakke traditie van de EU inzake durfkapitaal wordt beschouwd als de oorzaak van de matige prestaties op het gebied van innovatie en als een belemmering voor de productiviteitsgroei²¹. Op het vlak van durfkapitaal zijn de verschillen tussen Europa en de VS het meest uitgesproken. In de VS begon de durfkapitaalindustrie zich te ontwikkelen in de jaren vijftig, in Europa pas in de jaren negentig (met uitzondering van het Verenigd Koninkrijk). Europa heeft dus een grote achterstand in te halen. Hoewel het bedrag aan durfkapitaal de laatste jaren is gestegen, ligt het in de meeste lidstaten nog steeds beduidend lager dan in de VS²². De recente ongunstige economische en financiële ontwikkelingen en de aangekondigde sluiting van de Neuer Markt eind dit jaar hebben de durfkapitaalmarkt echter aanzienlijk verzwakt, wat vragen doet rijzen betreffende de vooruitzichten voor de ontwikkeling van een grote en volwassen Europese markt voor durfkapitaal.

¹⁸ Zie voetnoot 5: "Benchmark van nationale en regionale beleidsmaatregelen ter ondersteuning van e-business in het MKB". In deze studie zijn acht maatregelen onderzocht die van toepassing zijn op ondernemingen die on-line actief zijn. De beste resultaten bij de openbare diensten werden behaald bij eenvoudige procedures, zoals BTW, vennootschapsbelasting en douaneaangiften, terwijl maatregelen voor bouw- en milieuvergunningen het slechtst scoorden.

¹⁹ Zie bijvoorbeeld de laatste editie van het Scorebord van de interne markt van de Europese Commissie (10 mei 2002) voor een diepgaander bespreking van kwesties met betrekking tot overheidssteun.

²⁰ Zie voetnoot 12: "Highlights from the 2001 Survey", *Europese waarnemingspost voor het MKB*; meer dan 20% van de ondervraagden in het Verenigd Koninkrijk en ongeveer 20% van die in Ierland en Italië hebben melding gemaakt van problemen op dit gebied.

²¹ Deze problemen zijn in detail besproken in de edities 2001 en 2002 van het *Europees verslag inzake het concurrentievermogen*, werkdokument van de diensten van de Commissie, SEC(2001) 1705 van 29.10.2001 en SEC(2002) 528 van 21.5.2002.

²² In 2000, een topjaar voor durfkapitaalfinanciering, ging het in de VS om 0,9% van het BBP, tegenover 0,4% in Nederland en het Verenigd Koninkrijk en 0,2% in Zweden, de drie lidstaten met de grootste durfkapitaalmarkt in de EU.

Om het hoofd te bieden aan deze situatie trachten de lidstaten de ontwikkeling van de durfkapitaalmarkt te bevorderen via structurele hervormingen, en de financiering met durfkapitaal in een vroeg stadium te ondersteunen via instrumenten als regionale zaaikapitaalfondsen, belastingvrijstellingen of steun aan incubatoren. De durfkapitaalmarkt wordt kennelijk gedomineerd door ondernemingen die in een later stadium financiering zoeken, hoewel investeringen in vervangingskapitaal en overnames ook een belangrijke rol spelen.

De omvang van de durfkapitaalmarkt wordt in belangrijke mate bepaald door het aandeel van durfkapitaal in de portefeuille van institutionele beleggers. Een wijziging in het gedrag van de institutionele beleggers kan de durfkapitaalmarkt aanzienlijk versterken.

"Business angels" netwerken zijn nauw verbonden met durfkapitaalfinanciering. Hoewel ze in de VS nog steeds een belangrijker rol spelen dan in Europa, is het aantal netwerken in de EU toch gestegen van 63 in 1999 tot 158 in 2002²³.

Risicokapitaalinvesteringen zijn verder zeer belangrijk voor innoverende ondernemingen. Er valt een patroon te ontwaren waarbij lidstaten met een groot innoverend vermogen (aangetoond aan de hand van de bedrijfsuitgaven voor onderzoek en ontwikkeling, BERD) ook een hoge aandelenmarktkapitalisatie hebben²⁴. Een tweede groep, met middelmatige prestaties op het gebied van innovatie, wordt gekenmerkt door lagere bedrijfsuitgaven voor onderzoek en ontwikkeling en een verhoudingsgewijs lagere aandelenmarktkapitalisatie²⁵. Een derde groep wordt gekenmerkt door lagere bedrijfsuitgaven voor onderzoek en ontwikkeling en een middelmatige aandelenmarktkapitalisatie²⁶.

Institutioneel kapitaal speelt een belangrijke rol op de aandelenmarkten. In het algemeen investeren Europese institutionele beleggers een kleiner gedeelte van hun portefeuille op de aandelenmarkten dan hun Amerikaanse tegenhangers, die ongeveer 50 % in aandelen beleggen²⁷. Dit aandelenpercentage loopt sinds 2001 terug, mogelijk ten gevolge van de economische baisse.

De stijging van het aantal nieuwe noteringen op de Europese beurzen in de afgelopen jaren is desalniettemin een bemoedigende ontwikkeling. De goede economische vooruitzichten waren hier zeker niet vreemd aan, maar ook de voortschrijdende liberalisering en integratie van de financiële markt heeft een belangrijke rol gespeeld. Verdere vooruitgang op dit belangrijke gebied zal rechtstreeks voordelen opleveren voor de Europese industrie en met name voor innoverende ondernemingen.

In de VS werden de jaren negentig mede gekenmerkt door het verlenen van aandelenopties aan werknemers van kleine, groeigerichte bedrijven. Deze aandelenopties boden werknemers een aandeel in toekomstige winsten en boden de bedrijven de mogelijkheid ervaren werknemers in dienst te houden. Ook

²³ Zie voetnoot 5: "Business Angels", eindverslag, Europese Commissie, Directoraat-generaal Ondernemingen, september 2002.

²⁴ Zweden en Finland, en in mindere mate het Verenigd Koninkrijk en Nederland, alsmede de VS.

²⁵ Duitsland, Denemarken, België en Frankrijk.

²⁶ Griekenland, Italië, Portugal en Spanje.

²⁷ Sommige lidstaten vormen hierop een uitzondering: Zweden en het Verenigd Koninkrijk beleggen tussen 57 en 67% van hun portefeuille in aandelen.

durfkapitaalportefeuilles bevatten aandelenopties. Ondanks recente schandalen met aandelenopties in bepaalde Amerikaanse bedrijven is dit nog steeds een waardevol en innoverend instrument om werknemers in de toekomstige winsten van hun onderneming te laten delen, voor zover dit instrument op een correcte manier wordt opgezet.

In de meeste lidstaten evenwel is het regelgevende kader voor aandelenopties onvoldoende gedefinieerd. De daaruit voortvloeiende juridische onzekerheid ontnemt ondernemingen de lust er gebruik van te maken. Bovendien worden ze vaak dubbel belast: als inkomsten uit arbeid en, bij verkoop, als inkomsten uit kapitaal. De reële belastingvoet in de EU bedraagt 30 %, tegenover 20 % in de VS²⁸. Het mag dan ook nauwelijks verbazen dat de ondernemingen in de EU betrekkelijk weinig gebruik maken van dit instrument²⁹.

2.4. Menselijk kapitaal

De laatste jaren zijn de ontoereikende vaardigheden en de onevenwichtige situatie bij vraag en aanbod ter zake een beleidsthema geworden³⁰. De hoge (maar sinds 1997 over het algemeen dalende) werkloosheid in de EU viel samen met een gebrek aan hoog opgeleide werknemers³¹. Tegelijkertijd was de vraag naar middelmatig tot hoog opgeleide werknemers tijdens de periode van sterke groei eind jaren negentig, het meest uitgesproken in de EU³². De economische groei wordt in belangrijke mate gehinderd door deze tekorten. Het probleem is niet alleen te wijten aan ontoereikende arbeidsmobiliteit of onvoldoende inkomensverschil (over een volledige loopbaan) tussen beroepen, maar ook aan een slechte afstemming tussen de vaardigheden die in het onderwijs worden geleerd en de gevraagde beroepsvaardigheden³³. De laatste jaren maken technologisch vooruitstrevende bedrijven melding van een tekort aan wetenschappers, terwijl dit in de VS een minder groot probleem vormt. Men moet zich meer bewust worden van de noodzaak van onderwijshervormingen, met name in tijden van technologische en organisatorische innovatie; de Commissie levert op verschillende manieren een bijdrage hiertoe.

²⁸ De belastingvoet varieert van meer dan 60% in Denemarken tot iets meer dan 10% in het Verenigd Koninkrijk; in Nederland, Ierland, Griekenland, Frankrijk en België geldt een speciaal tarief; zie "Taxation of Stock Options in the EU and the US", een studie van Price Waterhouse Coopers in opdracht van de Europese Commissie, Directoraat-generaal Ondernemingen, 2002 (ramingen onder voorbehoud).

²⁹ Zie voetnoot 12: "Highlights from the 2001 Survey"; slechts 2% van het Europese MKB maakt gebruik van aandelenopties en 4% is voornemens dit te doen. In haar mededeling "Een kader voor de bevordering van de financiële participatie van werknemers", COM(2002) 364 def. van 5.7.2002, heeft de Commissie ideeën bekendgemaakt om de financiële participatie van werknemers te bevorderen.

³⁰ Dit probleem is ter sprake gekomen in de editie 2001 van het *Europees verslag inzake het concurrentievermogen* en meer gedetailleerd besproken in de editie 2002, met name wat betreft de aanvoer van het onderwijssysteem en de vraag naar werknemers op basis van de opleiding die ze hebben genoten; zie de edities 2001 en 2002 van het *Europees verslag inzake het concurrentievermogen*, voetnoot 21.

³¹ Uit de editie 2002 van het *Europees verslag inzake het concurrentievermogen* blijkt dat de duur van de opleiding van de beroepsbevolking in de EU in 1999 gemiddeld 89% van de opleidingsduur in de VS bedroeg en 97% van die in Japan. Deze percentages nemen zeer langzaam toe. Zie voetnoot 21: *Europees verslag inzake het concurrentievermogen*, hoofdstuk II.

³² Zie *Werkgelegenheid in Europa 2001*, Europese Commissie, 2001.

³³ Volgens de ECB is de afstemming van het onderwijs op de markt in de periode 1992-2000 nog verslechterd; zie "Labour Market Mismatches in the Euro Area Countries", ECB, maart 2002.

De grootste problemen liggen op het gebied van ICT. In 2002 kon 7 tot 13 % van de ICT-behoefte in de lidstaten niet worden vervuld. Hoewel uit de ramingen voor 2005 blijkt dat vraag en aanbod van ICT-vaardigheden in gelijke mate zullen stijgen, zal het tekort nog toenemen³⁴. Hieruit blijkt dat dringend maatregelen moeten worden genomen om de krachten die aan de basis van deze problemen op de arbeidsmarkt liggen, te corrigeren. In sommige domeinen van de natuurwetenschappen doen zich eveneens tekorten voor.

Om tegen 2010 uit te groeien tot de (meest) concurrentiële kenniseconomie moeten de lidstaten hun inspanningen voor de ontwikkeling van het menselijk kapitaal opvoeren en met name de marktgerichtheid van de onderwijssystemen verbeteren³⁵. Hoewel het aandeel van de bevolking (tussen 25 en 64 jaar) dat levenslang deelneemt aan onderwijs en opleiding in stijgende lijn gaat, blijft het nog steeds erg laag. Ook al scoren sommige lidstaten beduidend beter dan het gemiddelde, de meeste doen het tamelijk slecht³⁶. Uit de gegevens blijkt dat op dit gebied dringend maatregelen moeten worden genomen.

Hoewel sommige lidstaten erg goed scoren op het gebied van lezen en schrijven, wiskunde en wetenschappelijke vaardigheden, worden ze uiteindelijk toch nog voorafgegaan door verscheidene andere landen (bijvoorbeeld Japan, Canada en Korea).

2.5. Verspreiding van innovatie, kennis en ICT

Europa's geringe reputatie op het gebied van innovatie gaat gepaard met een al even zwakke reputatie inzake kennisverspreiding en met een onvoldoende benutting van geaccumuleerde kennis³⁷. Omdat innovatie rechtstreeks in verband staat met O&O-uitgaven, heeft de Commissie zich in haar *Voorjaarsverslag* 2002 ten doel gesteld om tegen 2010 3 % van het BBP aan O&O te besteden. De Europese Raad van Barcelona heeft deze aanbeveling goedgekeurd en in september 2002 heeft de Commissie een mededeling hieromtrent goedgekeurd³⁸. De lidstaten hebben zonder uitzondering erkend belang te hechten aan de verbetering van hun prestaties op het

³⁴ In absolute cijfers wordt het tekort in alle lidstaten samen op 1,7 miljoen werknemers geraamd, wat neerkomt op 8 tot 14% van de vraag, afhankelijk van de lidstaat.

³⁵ In 1999 had slechts 12% van de afgestudeerden in de EU tertiair (hoger) onderwijs van het type A, inclusief doctoraten, gevolgd, tegenover 27% in de VS. Nederland had de hoogste score van de lidstaten (20%), terwijl dit in verscheidene lidstaten slechts iets meer dan 5% bedroeg. Ook op het vlak van wiskunde en computerwetenschappen zijn de percentages bijzonder laag (4,4%), maar wel beter dan in de VS (3,2%).

³⁶ Tussen 1996 en 2001 is het aandeel van de bevolking dat levenslang deelneemt aan onderwijs en opleiding gestegen van 5,7 tot 8,4%; in 2001 bedroeg het in Zweden en het Verenigd Koninkrijk ongeveer 22%, gevolgd door Finland met 19,3%, Denemarken met 17,8% en Nederland met 16,3%; het percentage was het laagst in Griekenland (1,4%). Om de sociale integratie te bevorderen, moeten ook werknemers met een middelbare of lage opleiding worden aangemoedigd om levenslang deel te nemen aan onderwijs en opleiding; in 2001 nam 15,7% van de hoog opgeleide, 9,8% van de middelbaar opgeleide en slechts 2,5% van de laag opgeleide werknemers deel aan deze activiteiten.

³⁷ Dit is uitvoerig besproken in de edities 2001 en 2002 van het *Europees verslag inzake het concurrentievermogen* (zie voetnoot 21). De zwakke prestaties op innovatiegebied blijken met name uit het *Innovatiescorebord* 2001, werkdokument van de diensten van de Commissie, SEC(2001) 1414 van 14.9.2001.

³⁸ Zie voetnoot 1, *De strategie van Lissabon - de veranderingen verwerkelijken*; zie ook "Meer onderzoek voor Europa - Op weg naar 3% van het BBP", mededeling van de Commissie, COM(2002) 499 van 11.9.2002. In 2000 bedroeg het aandeel van O&O in het BBP 1,9% in Europa, 2,7% in de VS en 3% in Japan.

vlak van O&O en innovatie en hebben zich ertoe verbonden de 3 %-doelstelling te helpen verwezenlijken³⁹.

Het concurrentievermogen van geavanceerde landen wordt in grote mate bepaald door hun innovatiecapaciteit. Uit recente gegevens is gebleken dat tien van de vijftien lidstaten deel uitmaken van de groep van twintig landen met de grootste innovatiecapaciteit⁴⁰. Deze ramingen zijn weliswaar bemoedigend maar nog niet goed genoeg, en de voorwaarden voor duurzame prestaties op het vlak van innovatie zijn nog niet definitief aanwezig in de EU.

De totale O&O-uitgaven zijn in de VS veel hoger dan in de EU. De cijfers per lidstaat lopen uiteen van 3,8 % van het BBP in Zweden tot slechts iets meer dan 0,5 % in Griekenland en Portugal⁴¹. Het is duidelijk dat in alle lidstaten het klimaat voor O&O-uitgaven moet verbeteren. Verscheidene lidstaten erkennen het belang van O&O-uitgaven en hebben kwantitatieve doelstellingen voor deze variabele goedgekeurd⁴².

De mate van ICT-verspreiding is een belangrijk signaal dat het moderniseringsproces van een economie aan de gang is. In het *Europees verslag inzake het concurrentievermogen* 2001 is de rol van ICT in de productiviteitsgroei uitvoerig aan bod gekomen en is men tot de conclusie gekomen dat lage ICT-investeringen en een geringe ICT-verspreiding gedeeltelijk de vertraging van de Europese productiviteitsgroei van de laatste jaren verklaren⁴³. Toen eind 2001 de dot.com-ballon uiteenspatte zijn de ICT-uitgaven als percentage van het BBP zowel in de VS als in de EU gedaald, maar in de EU was de daling minder uitgesproken.

De toegang tot internet is de laatste jaren sterk toegenomen; in 2001 had bijna 90 % van alle EU-ondernemingen toegang tot internet. Hoewel veel bedrijven een eigen website hadden, konden slechts weinige bestellingen aanvaarden en commerciële transacties uitvoeren via het web. Ook bij de gezinnen is de toegang tot internet tussen 2000 en 2001 in de meeste lidstaten gestegen. Deze stijging is een duidelijk gevolg van het overheidsbeleid dat er op gericht is de nationale economieën te moderniseren en de burgers in staat te stellen profijt te trekken van de voordelen van elektronische transacties. Op het vlak van breedbandpenetratie is snel vooruitgang

³⁹ Bij het vaststellen van hun individuele doelstellingen voor O&O-uitgaven, die hierna worden besproken, houden de lidstaten natuurlijk rekening met de algemene EU-doelstelling om tegen 2010 3% van het BBP in O&O te investeren. Tweederde van deze investeringen worden door de private sector gedaan.

⁴⁰ De gegevens zijn gebaseerd op een index die is samengesteld uit de volgende vier sub-indexen: wetenschappelijk en technisch personeel, innovatiebeleid, het klimaat voor innovatieclusters en samenwerking tussen innoverende ondernemingen; zie M. Porter en S. Stern (2002): "National Innovative Capacity", hoofdstuk 2.2, in *The Global Competitiveness Report 2001-2002*, Wereldeconomisch Forum, Oxford University Press. Voor het jaar 2001 scoren de VS het best op de index (30,3), maar Finland (29.1), Duitsland (27.2), het Verenigd Koninkrijk (27.0), Nederland (26.9), Zweden (26.9) en Frankrijk (26.8) staan allemaal in de top tien. Nog vier andere lidstaten (België, Ierland, Oostenrijk en Denemarken) staan in de top twintig.

⁴¹ In Griekenland bedraagt het aandeel van O&O in het BBP 0,51% en in Portugal 0,7%. Zie voor de volledige gegevens over O&O, *Naar een Europese onderzoekruimte, kerngegevens 2001*, speciale uitgave. Indicatoren voor de benchmarking van nationaal onderzoekbeleid, Europese Commissie, figuur 2.1.1.

⁴² Zie de discussie onder punt 3 hierna.

⁴³ Zie voetnoot 21: het *Europees verslag inzake het concurrentievermogen* 2001, met name hoofdstuk III.

geboekt: in 2001 hadden dubbel zoveel EU-gezinnen (14 %) toegang als het jaar ervoor. Deze vooruitgang moet verder worden aangemoedigd⁴⁴.

Het percentage aan- en verkopen via het internet blijft bijzonder klein⁴⁵, wat onder meer te wijten is aan de aard van de producten, maar ook aan het juridische kader waarin de elektronische handel plaatsvindt. Ook vertrouwdsheid en tradities kunnen een belangrijke rol spelen.

In het *Scorebord ondernemingenbeleid* 2001 is een negatief verband vastgesteld tussen de kosten van particuliere telecommunicatie en de internetpenetratie bij gezinnen, terwijl de internettoegang bij bedrijven minder kostenelasticiteit vertoont⁴⁶. De kosten voor toegang zijn in alle lidstaten in alle lidstaten blijven dalen, wat de grotere penetratie verklaart. Er blijven nochtans belangrijke verschillen bestaan. Op basis van KKS-prijzen varieert de inbelkost tot het internet van 20,7 euro voor 30 uur per maand in Finland tot 45,8 euro in België. Behalve in Finland, Duitsland en het Verenigd Koninkrijk bedraagt de prijs overal meer dan 30 euro; in de VS is dit slechts 20,4 euro.

2.6. Duurzame ontwikkeling

In het *Scorebord ondernemingenbeleid* 2002 is voor het eerst een rubriek over duurzame ontwikkeling opgenomen. Tot dusver zijn alleen indicatoren voor duurzame ontwikkeling in de EU-industrie opgesteld. Dit is natuurlijk slechts een aspect van de werkzaamheden inzake duurzame ontwikkeling en geeft niet de vooruitgang weer die reeds gemaakt is of nog moet worden gemaakt op de andere gebieden van duurzame ontwikkeling.

Het sleutelbegrip op het gebied van de industrie is de milieuefficiëntie, de verhouding tussen economische output en de druk op het milieu, gemeten aan de hand van de emissies van vervuilende stoffen of de gebruikte hulpbronnen⁴⁷. In de periode 1990-2000 heeft de industrie in de lidstaten aanzienlijke vooruitgang geboekt met betrekking tot vier milieu-indicatoren.

De milieuefficiëntie van de EU-industrie is tussen 1990 en 2000 met 13 % verbeterd, wat grotendeels overeenstemt met de groei van de industriële productie. In dezelfde periode is de milieuefficiëntie van het energieverbruik sterk verbeterd (met meer dan 25 %) in Ierland, Luxemburg, Zweden, Duitsland, Finland en Frankrijk, maar verslechterd in Griekenland, Portugal, Spanje en het Verenigd Koninkrijk. Wat de emissie van broeikasgassen betreft, is de milieuefficiëntie van de industrie met bijna

⁴⁴ In vijf lidstaten (Denemarken, Duitsland, Luxemburg, Nederland en Oostenrijk) heeft meer dan 20% van de gezinnen toegang tot breedbandinternet.

⁴⁵ In 2001 vond in de EU minder dan 2% van de totale verkoop en iets meer dan 3% van alle aankopen plaats via internet. Deense, Duitse, Ierse, Oostenrijkse en Finse ondernemingen verrichtten tussen 4 en 6% van hun aankopen via het internet.

⁴⁶ Zie *Benchmarking Enterprise Policy: Results from the 2001 Scoreboard*, werkdocument van de diensten van de Commissie, SEC(2001) 1900 van 21.11.2001, indicatoren VII.5.b en VII.5.c.

⁴⁷ Zie voor nadere gegevens voetnoot 21, het *Europees verslag inzake het concurrentievermogen*, hoofdstuk V. Voorzichtigheid is geboden bij de interpretatie van milieuefficiëntieverhoudingen tussen landen, niet in het minst omdat de verschillen in de gemeten verhouding gedeeltelijk verschillen in industriële structuur in plaats van verschillen in milieuprestaties kunnen weergeven. Onderzoek van het veranderingspatroon van de milieuefficiëntie over langere perioden geeft niettemin een algemene indicatie van de richting van de relatieve veranderingen in milieuprestaties.

30 % verbeterd. Dit komt neer op een daling van de broeikasgasemissies met 10 %, ondanks de groei van de industriële productie. In de meeste lidstaten, met name in Luxemburg, Ierland, Finland en Duitsland, is een verbetering vastgesteld, maar Griekenland, Portugal, Spanje en Denemarken hebben een lichte achteruitgang laten optekenen.

De industriële emissie van verzurende gassen, die verantwoordelijk zijn voor zure regen, is het laatste decennium van de vorige eeuw met 48 % gedaald, ondanks de stijging van de industriële output met 11 % over dezelfde periode. Alle lidstaten lieten op dit vlak een verbetering zien. Deze was het meest uitgesproken in Duitsland, Finland, Ierland en Luxemburg en het kleinst in Portugal.

Tenslotte heeft de Europese industrie de milieuefficiëntie van ozonprecursoren⁴⁸ met meer dan 40 % verbeterd en de totale emissie van dergelijke gassen met 27 % teruggedrongen, ondanks de stijging van de industriële productie in de jaren negentig. De meeste lidstaten hebben hun milieuefficiëntie verbeterd. De grootste verbetering (meer dan 100 %) trad op in Luxemburg, Ierland en Nederland. In Denemarken, Griekenland en Portugal was sprake van een kleine verslechtering.

3. KWANTITATIEVE DOELSTELLINGEN IN HET ONDERNEMINGENBELEID

3.1. Motivatie

De op de Europese Raad van Lissabon vastgestelde open coördinatiemethode moedigt de Commissie en de lidstaten aan om samen te werken, lessen te trekken uit beste praktijken en beter beleid op te stellen in het licht van alle relevante omstandigheden. In veel gevallen betekent dit dat overeenkomst moet worden bereikt over doelstellingen voor prestaties op EU-niveau, hoewel de lidstaten voor hun nationale acties niet dezelfde doelstellingen behoeven te gebruiken. De doelstellingen die voor heel Europa gelden, zijn over het algemeen doelstellingen van de Gemeenschap of uniforme nationale doelstellingen. Het vaststellen van doelstellingen in het ondernemingenbeleid biedt de mogelijkheid om doelstellingen op te stellen die aan de specifieke omstandigheden in elke lidstaat zijn aangepast. De doeltreffendheid van het ondernemingenbeleid hangt dus niet alleen af van het vermogen van de lidstaten om lessen te trekken uit beleidsinitiatieven in andere lidstaten of daarbuiten, maar ook van hun vastberadenheid om de maatregelen toe te passen. Benchmarkingprojecten zijn erop gericht de gebieden te identificeren waarop verbetering mogelijk is. Kwantitatieve doelstellingen in het ondernemingenbeleid zijn een instrument om de lidstaten te helpen deze verbeteringen tot stand te brengen, daar deze toezeggingen doen, terwijl het subsidiariteitsbeginsel toch volledig in acht wordt genomen.

Op andere gebieden van het EU-beleid is reeds gebruik gemaakt van doelstellingen, met name voor de deelname aan de EMU. De lidstaten gebruiken ook doelstellingen op andere gebieden, bijvoorbeeld met betrekking tot inflatie, uitgaven en inkomsten, wat er op wijst dat dit aanzienlijke voordelen kan opleveren.

⁴⁸

Troposfeerozon is een secundaire vervuiler die gevormd wordt door de oxidatie van vluchtige organische verbindingen en koolmonoxide onder invloed van stikstofoxides en zonlicht. Ozonprecursoren bestaan uit niet-methaanhoudende vluchtige verbindingen, stikstofoxides, koolmonoxide en methaan.

Wat het ondernemingenbeleid betreft, hebben zowel de Raad Industrie als de Europese Raad de Commissie en de lidstaten verzocht om werk te maken van de toepassing van kwantitatieve doelstellingen⁴⁹. De Commissie brengt hierbij voor het eerst formeel verslag uit over de geboekte vooruitgang.

3.2. De doelstellingen van de lidstaten in het ondernemingenbeleid

De samenwerking tussen de Commissie en de lidstaten heeft geleid tot de opstelling van een gemeenschappelijk kader voor kwantitatieve doelstellingen. Dit kader biedt de lidstaten die er klaar voor denken te zijn de mogelijkheid om doelstellingen bekend te maken op basis van overeengekomen indicatoren op de zeven gebieden waarop toezicht wordt gehouden in het *Scorebord ondernemingenbeleid*⁵⁰:

- ondernemerschap,
- regelgevend en administratief klimaat,
- toegang tot financiering,
- toegang tot menselijk kapitaal,
- verspreiding van innovatie en kennis,
- toegang tot ICT,
- open en goed werkende markten.

Een aantal lidstaten hebben in het kader van de besprekingen in de Contactgroep aan de Commissie en de lidstaten meegedeeld welke specifieke objectieven of streefdoelen zij voornemens zijn vast te stellen in deze domeinen. Op elk waar te nemen gebied heeft al minstens één lidstaat een doelstelling vastgesteld. Een aantal lidstaten hebben zelfs meerdere doelstellingen bekendgemaakt⁵¹.

De lidstaten vonden het in het algemeen gemakkelijker om op het gebied van innovatie en kennisverspreiding doelstellingen vast te stellen dan op andere gebieden. Hier zijn verschillende redenen voor: het besef dat op andere gebieden minder vooruitgang nodig is, institutionele problemen of tradities, kwesties die als belangrijk worden beschouwd. Belangrijk is echter dat het project duidelijk uit de

⁴⁹ Zie de conclusies van de Raad Energie/industrie, Concurrentievermogen en ondernemingenbeleid - Conclusies, nr. 14837/01 (Persbericht 452-6), 4/5.2.2001; Europese Raad van Stockholm: conclusies van het voorzitterschap, 24.3.2001, nr. 100/1/01; 2433e zitting van de Raad Energie/industrie, nr. 9311/02 (Persbericht 164), 6/7.6.2002; conclusies van de Raad SN 2340/3/02 Rev. 3, 21.5.2002; zie ook "Informal Industry Ministerial in Manchester to discuss EU Enterprise Policy Targets Plan", IP/01/229, 19.2.2001 voor een gezamenlijke verklaring van de Commissieleden Bolkestein, Busquin en Liikanen over dit probleem en andere kwesties die hiermee verband houden.

⁵⁰ De lijst van indicatoren die geschikt worden geacht voor het opstellen van doelstellingen op het vlak van het ondernemingenbeleid en die door de Contactgroep zijn goedgekeurd als basis voor de verdere werkzaamheden, is opgenomen in de bijlage. Nadere informatie over de Contactgroep is opgenomen in "Kwantitatieve doelstellingen in het ondernemingenbeleid: stappen in de richting van de doelstellingen van Lissabon", werkdocument van de diensten van de Commissie, SEC(2002) 1214, 07.11.2002.

⁵¹ De kopgroep wordt gevormd door Nederland (12), Ierland (11), Zweden (8), Frankrijk (7) en Portugal (7).

startblokken komt: er is een kader vastgesteld en een eerste reeks doelstellingen is bekendgemaakt.

4. CONCLUSIES

Uit de recente werkzaamheden op het vlak van het ondernemingenbeleid kunnen de volgende conclusies worden getrokken:

- er is aanzienlijke vooruitgang geboekt op verscheidene gebieden die bepalend zijn voor het klimaat waarin ondernemingen worden opgericht en groeien. In vergelijking met de afgelopen jaren zijn de vooruitzichten voor de groei van ondernemingen in de EU sterk verbeterd;
- de lidstaten nemen maatregelen om hun economieën te moderniseren en om de structurele hervormingen toe te passen die de EU uiteindelijk in staat zullen stellen de doelstellingen van de Lissabonstrategie dichterbij te brengen. Deze maatregelen hebben betrekking op kleine en op het eerste zicht erg gespecialiseerde deelgebieden van het ondernemingenbeleid, maar het gecumuleerde effect van deze verbeteringen leidt tot een klimaat waarin een sterke ondernemingscultuur tot bloei kan komen. Samen met de hervormingen van de goederen-, diensten-, arbeids- en kapitaalmarkt schept dit een klimaat dat gunstig is voor de groei van ondernemingen;
- de vooruitgang mag zeker niet stilvallen. De EU is immers niet de enige die vooruitgang boekt. Gezien de heropleving van de productiviteit in het buitenland en de late start van de EU, mag de Unie niet op haar lauweren rusten. Beter worden is niet genoeg. Het doel van Lissabon is de beste te worden en daar zijn we nog een heel eind van verwijderd;
- goed gekozen kwantitatieve doelstellingen zijn een instrument dat het streven naar een beter ondernemingsklimaat in de EU kan versterken, niet alleen door meer gerichte inspanningen voor verandering, maar ook door de aandacht te vestigen op werkelijk verwezenlijkte vooruitgang. Dit vergroot dan weer het vertrouwen van het bedrijfsleven, ook een niet te onderschatten factor voor succes.

De bijlage bevat een reeks doelstellingen die door de lidstaten volgens de open coördinatiemethode zijn bekendgemaakt. Het is een belangrijke intentieverklaring. Nu moeten beleidsmaatregelen worden genomen om deze doelstellingen te verwezenlijken.

De Commissie stelt daarom voor om, in het kader van de open coördinatiemethode, samen met de lidstaten

- (1) de reeks voorgestelde doelstellingen verder uit te breiden en waar nodig aan te passen;
- (2) passende beleidsmaatregelen te nemen om te garanderen dat de doelstellingen worden verwezenlijkt, rekening houdende met beste praktijken;
- (3) toezicht te houden op de geboekte vooruitgang en hierover verslag uit te brengen.

De Commissie verzoekt de Raad deze aanpak goed te keuren. Kwantitatieve doelstellingen kunnen een precieze en concrete dimensie geven aan het ondernemingenbeleid van de lidstaten en de EU. De verwezenlijking van de door de lidstaten voorgestelde doelstellingen brengt de EU dicht bij de realisatie van het ruimere economische en maatschappelijke doel van de Lissabon-strategie.

BIJLAGE I: DOOR DE LIDSTATEN IN DE CONTACTGROEP BEKENDGEMAAKTE KWANTITATIEVE DOELSTELLINGEN

Tabel 1: Kwantitatieve doelstellingen in het ondernemingenbeleid			
Lidstaat	Indicator	Huidige toestand (jaar)	Doelstelling (jaar)
<i>A. Ondernemerschap</i>			
Frankrijk	Nieuwe ondernemingen	170 000 per jaar	220 000 per jaar (2007)
Frankrijk	Via openbare incubators opgerichte nieuwe ondernemingen	550	865 (2005)
Ierland	Werkelijk aantal startende ondernemingen met een groot potentieel	48 (1999)	520 (geaccumuleerd) (2006)
Nederland	Verloop van ondernemingen (het sluiten van een onderneming en het oprichten van een andere)		Meer dan in België, Duitsland, Frankrijk en het Verenigd Koninkrijk
Zweden	Werkelijk aantal startende ondernemingen	144 175 (1998-2001)	150 000 (2003-2006)
Zweden	Aantal zelfstandigen	357 600	380 000 (2006)
Verenigd Koninkrijk	Aantal personen die overwegen een onderneming op te richten		Stijging
<i>B. Regelgevend en administratief klimaat</i>			
België	Administratieve hinderpalen		Daling met 25 %
Denemarken	Administratieve hinderpalen		Daling met 25 % (2010)
Duitsland	Percentage overheidsdiensten die on-line bereikbaar zijn		100 % (2005)
Spanje	Tijd die nodig is voor het oprichten van een onderneming	84 dagen	Daling met 50 % = 42 dagen (2006)
Spanje	Percentage overheidsdiensten die on-line bereikbaar zijn		40 % (2006)
Ierland	Beoordeling van het effect van belangrijke wetgeving	0 % (2001)	100 % (2006)
Nederland	Administratieve hinderpalen		Daling met 25 %
Portugal	Tijd die nodig is voor het oprichten van een onderneming	10 – 25 dagen	Daling met 50 % (2003)
Portugal	Tijd die nodig is voor het verkrijgen van een industriële vergunning	Ongeveer 150 dagen	Daling met 50 % = 75 dagen (2003)
Portugal	Percentage overheidsdiensten die on-line bereikbaar zijn		100 % (2005)

Zweden	Effectbeoordeling	100 % (2001)	100 % (2001-2010)
Verenigd Koninkrijk	Effectbeoordeling		100 % (2005)
Verenigd Koninkrijk	Percentage overheidsdiensten die on-line bereikbaar zijn		100 % (2005)
C. Toegang tot financiering			
Frankrijk	Investerings in risicokapitaal	487 miljoen euro	1 miljard euro (2010)
Ierland	Aantal nieuwe beursgangen	1 per jaar (2002)	2-3 per jaar (2006)
Ierland	Investerings in durfkapitaal (% BBP)	0,22 % (2000)	0,80 % (2006)
D. Menselijk kapitaal			
Denemarken	Aantal jongeren die volledig onderwijs en opleiding hebben genoten		Stijging
Duitsland	Aantal jongeren die studies aanvatten (% van het totaal)		40 % (2010)
Nederland	Deelname aan onderwijs en opleiding		Deel uitmaken van de kopgroep (2010)
Zweden	Aantal nieuw afgestudeerden in onderzoeksopleidingen	8 750 (1997-2000)	9 170 (2001-2004)
Zweden	Aantal nieuw afgestudeerde ingenieurs en architecten	14 812 (1997-2000)	16 500 (2001-2004)
Zweden	Aantal nieuw afgestudeerde leraren	6 158 (2001)	28 000 (2001-2004)
Zweden	Leraren wiskunde/wetenschappen/technologie (%van het totaal aantal leraren)	23 %	33 % (2001-2004)
Zweden	Aantal nieuwe afgestudeerden met een masters-graad	21 053 (1997-2000)	25 100 (2001-2004)
Verenigd Koninkrijk	Percentage 18- tot 30-jarigen die hoger onderwijs volgen		Stijging tot 50 % (2010)
Verenigd Koninkrijk	Aantal volwassenen in de beroepsbevolking die geen NVQ2 (National Vocational Qualification 2) of gelijkwaardige kwalificaties hebben		Daling met minstens 40 % (2010)
E. Verspreiding van innovatie en kennis			
Oostenrijk	GERD % van het BBP	1,9 %	2,5 % (2005)
Denemarken	BERD % van het BBP	0,7 %	1 % (2010)
Denemarken	GERD % van het BBP	2 %	3 % (2010)
Duitsland	GERD % van het BBP	2,4 % (2000)	3 % (2010)
Spanje	BERD % van het BBP	0,5 % (2000)	0,84 % (2003)

Spanje	Octrooien per miljoen inwoners	13 (2000)	26 (2006), 42 (2010)
Frankrijk	GERD % van het BBP	2,19 %	3 % (2010)
Frankrijk	BERD % van het BBP	1,37 %	2 % (2010)
Ierland	Octrooiaanvragen per miljoen inwoners	340,3 (2001)	350 (2006)
Ierland	Verleende octrooien per miljoen inwoners	95,3 (2001)	100 (2006)
Ierland	GERD % van het BBP	0,88 % (1999)	2 % (2006)
Ierland	BERD % van het BBP	0,33 % (1999)	0,80 % (2006)
Nederland	GERD % van het BBP	Net boven het EU-gemiddelde	Deel uitmaken van de kopgroep van EU-lidstaten (2010)
Nederland	BERD % van het BBP	Net boven het EU-gemiddelde	Boven het EU-gemiddelde (2005)
Nederland	O&O-uitgaven aan ICT door ondernemingen en onderzoeksinstituten		Sterkere groei dan op andere technologiegebieden
Nederland	Innoverende ondernemingen		Deel uitmaken van de kopgroep (2010)
Nederland	Samenwerking tussen innoverende ondernemingen		Deel uitmaken van de kopgroep (2010)
Nederland	Samenwerking tussen innoverende ondernemingen en onderzoeksinstituten		Deel uitmaken van de kopgroep (2010)
Nederland	Aandeel in EOB-octrooien	4e plaats in de EU	Deel uitmaken van de kopgroep (2010)
Nederland	Winst uit innovaties		Deel uitmaken van de kopgroep (2010)
Portugal	GERD % van het BBP	0,8 % (2002)	1 % (2003)
Finland	GERD % van het BBP	3,3 % (2000)	3,5 % (2004)
<i>F. Toegang tot ICT</i>			
Duitsland	Bedrijven (MKB) met een e-strategie (% van het totaal)		20 % (2005)
Duitsland	Internetgebruikers (% van de bevolking)		70 % (2005)
Spanje	Ondernemingen (met meer dan 10 werknemers) met internettoegang	92 % (2001)	97 % (2006), 99 % (2010)
Spanje	Toegang tot breedband	2,07 % (2002)	13,75 % (2006), 22 % (2010)
Frankrijk	Bedrijven (MKB) met internettoegang (% van het totaal)	65 %	90 % (2006)
Frankrijk	Percentage gezinnen met breedbandtoegang	5 %	25 % (2006)
Ierland	Ondernemingen met internettoegang (% van het totaal)	90 % (2000)	95 % (2006)

Ierland	Telefoontarieven voor ondernemingen, in verhouding tot de OESO-landen	Beste 25 % (2002)	Beste 10 % (2006)
Ierland	Gezinnen met breedbandtoegang	0% (2000)	5 % (2006)
Nederland	Bedrijven (MKB) die on-line transacties uitvoeren (% van het totaal)		66 % (2005)
Portugal	Portugese informatie op internet		vertienvoudiging (2006)
Portugal	Aantal personen met elementaire ICT-vaardigheden		2 miljoen (2006)
Portugal	Gezinnen met toegang tot een pc		50 % (2003)
<i>G. Open en goed werkende markten</i>			
Denemarken	Markten met concurrentieproblemen		Daling met 50 % (2010)

BIJLAGE II: LIJST VAN INDICATOREN

De lijst van indicatoren die geschikt worden geacht voor het opstellen van doelstellingen in deelgebieden van het ondernemingenbeleid en die aanvaard is als uitgangspunt voor de verdere werkzaamheden in de Contactgroep, zijn opgenomen in onderstaande tabel, met een verwijzing naar het punt van het *Scorebord ondernemingenbeleid* 2001 waarin de desbetreffende indicator wordt besproken.

<i>Deelgebied van het ondernemingenbeleid</i>	<i>Indicator</i>	<i>Verwijzing naar het Scorebord ondernemingenbeleid 2002</i>	<i>Opmerking</i>
Ondernemerschap	Werkelijk geboortecijfer van nieuwe ondernemingen	5.1	Verder ontwikkelen
	Registratie van ondernemingen – tijd en kosten	4.4	
	Bedrijfsincubators per miljoen werknemers	4.5	
Regelgevend en administratief kader	Gebruik van beoordelingen van het effect op het bedrijfsleven (index)		Verder ontwikkelen
	e-overheid (informatie, e-mail, formulieren)	2.2	
Toegang tot financiering	Aantal nieuwe beursgangen in verhouding tot het aantal beursgenoteerde bedrijven	1.2	Driejaarlijks gemiddelde
	Durfskapitaalinvesteringen in de beginfase/latere fasen, % van het BBP	1.4	
Menselijk kapitaal	Aandeel van de bevolking (25- tot 64-jarigen) dat tertiair onderwijs heeft gevolgd	5.1	
	Aantal nieuw afgestudeerden in de richtingen wetenschappen, technische en bedrijfsadministratie	5.2	Verder ontwikkelen
	Deelname (25- tot 64-jarigen) aan onderwijs en opleiding	5.3	
Innovatie en verspreiding van kennis	Bedrijfsuitgaven aan O&O	6.1	
	Openbare financiering van bedrijfs-O&O	6.2	
	Aantal octrooien per miljoen werknemers	6.3	
Toegang tot ICT	Internettoegang in ondernemingen	7.2	
	Breedbandpenetratie (% van het aantal gezinnen)	7.4	
	Communicatiekosten (telefoontarieven voor ondernemingen)	7.5	
Open en goed functionerende markten	Overheidssteun	3.2	